

ובכן יש סינמטק בארץ. לפחות, כך קוראים למה שתמיד להיות, עם הרבה רצון טוב ובעזרת כמה תקציבים שמנים. הסינמטק הישראלי, כרגע, נחנך היצור החדש בבית עובדי העירייה בתל-אביב, והוא ממוקם בצניעות רבה כולל המופעים של הבית, שהוכשר לשם כך וצויד במכונות-הקרנה חדשות.

החלום על הסינמטק אינו חדש. כל מבקר-קולנוע ועיתונאי, כל משוגע ל-קולנוע וסטודנט שחי פעם תקופת-מה בחו"ל, חלם על סינמטק: אותו מודרון שהוא למעשה מין משאבה לאוצרות קולנועיים, מזויאון חי ונושם, שאפשר לראות בו את כל מה שנעשה אייפסם בתולדות האמנות השביעית.

הסטודנטים יודעים שמוסד כזה מספק להם ידע בלתי-מוגבל אודות כל הסגנונות והתפתחויות האמנות. המשוגעים לקולנוע יודעים שהם יכולים לספק את סקרנותם לגבי הבמאי האהוב עליהם בצורה ישודית ומסודרת. והאחרים יכולים למלא בו את החור בהשכלתם, לראות את מה שלא ראו בשעתו בקולנוע רגיל.

מובן שסינמטק שיצגה על הדרישות האלו צריך להכיל קודם כל אוצר בלום של סרטים, מכל התקופות ומכל התוצרות. הוא צריך ספרייה וארכיון, הוא צריך לפעול על בסיס תוכניות מאורגנות, להציג סדרות לפי נושאים וסדרות לפי סדר כרונולוגי. הוא צריך להעניש להיות חלק בלתי נפרד מערכת המצויינך והתרבות, שהמדינה חייבת לספק לילדיה.

הסינמטק שניפתח בתל-אביב, ביוזמו של סגן רותשילד, אליהו שפייר, אחרי שתי שנות העיסוק והפצרות מצד כל המשוגעים לדבר — עדיין רחוק מלמלא את יעודיו המגוונים. אבל התחלתו מעידה על כוונות טובות. והכוונה הטובה הראשונה היא זו של ליא נאן-לייר — שהארכיון שבידה הוא כרגע מקור התזונה העיקרי של כל מי שלומד או מלמד קולנוע.

כוונה טובה נוספת: שילובם של סרטים ישראליים עם קלאסיים. כן מצאו סוף-סוף יוצרים צעירים את הדרך להראות יצירות מקוריות, שבתיהן-קולנוע מסרבים לחקיקן אותן לא בשל רמתן הנמוכה אלא בגלל הסיכון המסחרי.

סינמטק אינו מציג סרטים אמנותיים בלבד. הוא אמור להציג כל סרט שנוצר אייפסם: כל סרט של ברגמן, וכל מערבון. כרגע, אין הסינמטק פועל עדיין מדי יום — מה שמקשה מאוד על הקהל הרוצה לעקוב אחרי פעילותו. הוא פשוט מסתפק כרגע במה שיש בו. השבוע לדוגמה הציג את המלאך הכחול, ריצ'רד 2, 3 אנשים וארון. בחירה מקרית זו של סרטים, שכולם מעניינים וראויים בהחלט להצגה בסינמטק — לוקה רק בשל היותה מקרית, חסרת קו מנחה שייקל על הקהל.

לעומת זאת, עשה השבוע הסינמטק צעד ראוי לשבח, אירח את הבמאי האמריקאי הנרי יגלום ואת סרטו מקום טווח (עם הוצגו בו וילס ויטסויל וולד) — סרט שלא הוצג כלל בישראל. יוצר בשנת 71, והוא שלב כבר בפסטיבלים שונים בעולם.

גוהר רק לקוות שהרשויות המטפלות בחינוך ותרבות בישראל יכירו סוף-סוף בקיומה של האמנות הפופולארית והמפרי תחת ביתור של זמננו — שכבר מזמן איננה בת-חורגת של התיאטרון — יקדישו יותר תשומת-לב, ובעיקר יותר תמיכה כספית ממשית, לפיתוח האמנות השביעית בישראל.

תדרוך

תל-אביב

*** גברים במזכורת (דקל), ארצות-הברית: בעייתן של שתי הת-מודדות האדם עם הטבע שמחוץ, והטבע שבפנים. סרט בעל עוצמה רבה, משוחק להפליא במינים בידי ג'ון בורמן. *** מה מעיק על פורמטנו (אסתר), ארצות-הברית: ארנסט להמן, הבמאי ב-גירסה דלילה ולא-נועזת, בהשוואה למקור של פיליפ רות.

שברי נוציאות

ועודפי דניון

סזאר רוזאלי (צפון, תל-אביב, צרפת) — קלוד הם החיים) סוטה, הוא במאי צרפתי המייטיב לצייר בסיפורים אינטימיים רגישים מאוד, את הלכי-הרוח של בני דורו הצרפתיים, הנעים בין שאיפות לאידיאלים נשגבים לבין עובדות החיים הפשוטות, והמציאות היומית יומית שאף אחד אינו יכול להשמיט וממנה. עם כל ההערכה שעוררו סרטיו הקודמים, נדמה כי מעולם לא הצליח לבטא את עצמו בצורה מוצלחת יותר מאשר ב-רוזאלי זה.

רוזאלי היא אשה מודרנית, נאת-מראה, חופשית וללא תסביכים מוסריים. היא עוזה את בעלה הראשון, שהיה צייר, וחייה עם סזאר, איש-עסקים ממולח ומלא חינויות, המעוגן היטב בתי המציאות ואינו חש כל צורך בכניס דמיון, לתוך חיי השניים פורצת דמות מן העבר, דויד, צייר סידרות-קומיות בעיתונים, מי שאהב את רוזאלי עוד לפני נישואיה הראשונים, ואשר יחד עם הופעתו הוא מחזיר לתוך חייה מושגים של רומנטיקה ענוגה, החסרים לה בחייה עם סזאר, למרות האהבה הכנה שהיא רוי חשת לו.

למעשה, זה חומר גלם לסיפור על המשולש הנצחי הישן נושן, אולם סוטה יודע לטפל בחומר שלו בצורה ממוקחת, ברגישות בלתי רגילה, ותוך הימנעות מהגזמה. המשבר הפוקד את השלושה ואשר אין מוצאים לו מיתרון עד לסוף הסרט, הוא משבר אמיתי וכנה, ובעזרת מיסחק

תסכולו

של שוטר

החקירה (אופיר, תל-אביב, אנגליה) — זהו סרט על אלימות מדבקה על סמל מיסטררה בריטי, אשר לאחר 20 שנות שירות, בהן ראה כליכך הרבה זוועות, מתפזר לחופו, חלקו דוחה את המעשים, חלקו האחר מתאווה לחקונם. כל זה הוא לביטוי בעימות בינו לבין חשוד בביצוע סידרת מעשים מגונים בקטינות.

זה יכול היה להיות מעניין, אם כי לא מקורי ביותר, שהרי מיקרים של אלימות מיסטררתית אינם עוד בגדר חי-דוש. אלא שבמיקרה דנן, המקוריות אינה אלא אחת מלי-קויים רבים.

הבמאי סידיני (השוד המוקלט) לומט, הידוע כחסיד שיאים דרמטיים בעלי גוון היסטרי, כמעט ואינו טורח בסרט זה לבנותם.

א: כבר בשלבים ההתחלתיים, נחשפים מרבית קלמי העלילה, ובעזרת מונומט למדי, בעזרת הילוך איטי של דמויות מרחפות כביכול, מהלומות ומוות. מבטים חזוניים מופנים אל עבר סמל המיסטררה (שון קונרי) כאשר אין עדיין שום סיבה לכך. אשתו אינה עור כנגדו, למרות שהיא לדת אמצע, ומסוננו לה, בזכות חסרות-לב, שאינה מוכנות לרדת לשוף תיסכוליו, למרות שהם תוצאה ישירה של ה-עבודה שהטילו עליו.

מה שנוגע לצד החזותי, הרי שלומט, כדרכו בקודש, נשאר צמוד ככל האפשר לדגישות של חקניו. צילומי ה-תפיקאו, שצריכים להיות הדגישות בכתב הקולנועי, הופ-

פריי, מונטאן, שניידר — המשולש

בלתי רגיל של איב מונטאן (סזאר), הופעה משכנעת של רומי שניידר (רוזאלי) וסאמי פריי (דויד), נוצר קשר בלתי אמצעי בין הדמויות על הבד והצופה באולם. לקראת הסוף מתמשך הרומן קצת יותר מדי, אבל אין זה אלא מחיר קטן שצריך לשלם עבור חוויה קולי-נועית אמיתית, המאפשרת להכיר מקרוב אנשים בשר ודם ולא מלאקטים או קלישאות, כפי שמקובל במוצרים קולנועיים מודרניים רבים.

שון קונרי — מהלומות היסטוריות

כיום אצלו לשיגרה, כאילו היה סופר רושם סימן-קריאה לאחר כל מילה. שילוב הבזקי-העבר הקצוצרים, לתוך סצינה המתרחשת בהווה, היא שיטה שהושאלה. על ידו מאלן רנה כבר במשכונאי השימוש שהוא עושה בהבזקים אלה כאן, הוא מעל ומעבר לדרוש. עם כל ההערכה לשון קונרי, טרבור הווארד (מפקדו), וויאן מרצ'אנט (אשתו) ויאן באנן (החשוד) — קשה להתפעל מרצאנט.

ירושלים

*** לינה באופרה (תכלת, אר-צות-הברית): האחים מרקס, במה ששייך כבר לקלסיקה הקולנועית. *** טנגו אחרון בפריס (סטודיו, צרפת): התמוטטותו של בורגני מודקן, ה-רואה את המוות הקרב — מול צעירה ה-מתייחסת אליו כאל נסיון נוסף לגיוון חייה הבורגניים העזירים.

חיפה

*** מיני ומוסקוביץ' (עממי, ארצות-הברית): ג'ון קאסאבטס וכמה מבני משפחתו — כולל אשתו, השחקנית גינה רולנדס — בסיפור-אהבה מקסים, על רקע בדידותם של אנשים-בחרה המודרנית.

*** קברט (פאר, ארצות-הברית): כל מה שאפשר לצפות מסרט טוב: בימיו מפתיע של בוב פוסה, מיסחק מעולה של ליה מיגלי וג'ואל גריי, ועלילה עוקצנית על המעילי הנאציוס בגרמניה. דרך מראת הקברט.

*** לינה באופרה (תכלת, אר-צות-הברית): האחים מרקס, במה ששייך כבר לקלסיקה הקולנועית.

*** טנגו אחרון בפריס (סטודיו, צרפת): התמוטטותו של בורגני מודקן, ה-רואה את המוות הקרב — מול צעירה ה-מתייחסת אליו כאל נסיון נוסף לגיוון חייה הבורגניים העזירים.

*** פלינירומא (סמדר, איט-ליה): רומא, הלום ומציאות, היי-רחוב ו-חי-מינהרות, עתיקות ופקי-תנועה, ב-אחת החינגות הקולנועיות הגדולות שנוצרו אייפסם.